

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2018-2021

(skrajne daty)

Rok akademicki 2018/2019 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

nazwa przedmiotu/ modułu	Kultura mniejszości narodowych i etnicznych
kod przedmiotu/ modułu*	IC4/30/A
wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Staropolskiej i Polskiego Oświecenia
kierunek studiów	filologia polska
poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
profil	ogólnoakademicki
forma studiów	studia stacjonarne
rok i semestr studiów	pierwszy rok, pierwszy semestr
rodzaj przedmiotu	konwersatorium do wyboru (opcja II)
język wykładowy	polski
koordynator	dr hab. prof. UR Marek Nalepa
imię i nazwisko osoby prowadzącej	dr hab. prof. UR Marek Nalepa

*-zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

semestr (nr)	wykt.	ćw.	konw.	lab.	sem.	ZP	prakt.	inne (jakie?)	liczba pkt. ECTS
1			15						1

1.2. Sposób realizacji zajęć

x zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.2. Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Ogólna orientacja w topografii województwa podkarpackiego, zmianach w zakresie podziału administracyjno-terytorialnego kraju po roku 1945; uwarunkowaniach etniczno-kulturowych miejsca stałego zamieszkania Studenta oraz okolic, migracjach mieszkańców Podkarpacia na przestrzeni wieków.

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1. Cele przedmiotu/modułu

C1	Zapoznanie z kulturą i tradycjami mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących w przeszłości i obecnie tereny Podkarpacia.
C2	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania cech dystynktywnych kultur mniejszościowych: polskich i karpatorusińskich.
C3	Wyrabianie dyspozycji i cech osobowościowych charakterystycznych dla tzw. „człowieka pogranicza”, uwalniającego się od dogmatów wiążących w ustalonych granicach, tworzącego alternatywy, preferującego odmienne od własnych formy komunikacji, budującego pomosty w celu wymiany różnych wartości, traktującego inność nie jako zagrożenie, ale inspirację pomocną w rozumieniu siebie, innych i świata.

3.2. Efekty kształcenia dla przedmiotu/modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu	odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	Student/ka charakteryzuje najważniejsze elementy kultury materialnej i duchowej Karpatorusinów i mniejszości polskich (język, architektura, ubiór, wierzenia, obrzędy).	K1A_W03 K1A_W05 K1A_W11
EK_02	Student/ka rozpoznaje etniczną genezę przedmiotów kultury typu: zagroda, świątynia, zabudowa wsi, ubiór, kultura rolna, muzyka, onomastyka etc.	K1A_U01
EK_03	Student/ka analizuje materiał archiwalny poświęcony mniejszościom zamieszkującym jego rodzinną miejscowość lub okolice oraz formułuje hipotezy na temat etnicznych implikacji rodzinnych.	K1A_U02 K1A_U04
EK_04	Student/ka zachowuje otwartość na różne formy komunikacji kulturowej; korzysta z wytworów kultury narodowej, bierze udział w organizacji przedsięwzięć o	K1A_K03,10

	charakterze popularyzatorski	
--	------------------------------	--

3.3. Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

treści merytoryczne
Nie dotyczy

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

treści merytoryczne
Początki polskiej etnografii. Słowianofilstwo, panslawizm, ludowość romantyczna. Współczesne rozumienie pojęć: <i>mniejszość narodowa</i> , <i>grupa etniczna</i> . Problem kresowości i pogranicza w badaniach etnograficznych i literaturoznawczych.
Uwarunkowania terytorialno-administracyjne i ich wpływ na zróżnicowanie etniczno-kulturowe Podkarpacia na przestrzeni wieków.
Najważniejsze grupy etniczne i narodowościowe zamieszkujące tereny Rzeszowszczyzny niegdyś i obecnie: Łemkowie, Bojkowie, Dolinianie, Żydzi, Lasowiaci, Rzeszowiaci, Romowie, Zamieszkańcy.
Polityka PRL wobec ludności mniejszości narodowych i etnicznych.
Zabytki i przedmioty kultury mniejszości etnicznych oraz ich ochrona w województwie podkarpackim.

3.4. Metody dydaktyczne

wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

symbol efektu	metody oceny efektów kształcenia	forma zajęć dydaktycznych
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć, praca pisemna	konwersatorium, praca własna Studenta/ki
EK_02		
EK_03		

EK_04		
-------	--	--

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Uczestnictwo w zajęciach oraz 4–5-stronicowe sprawozdanie nt. śladów obecności mniejszości narodowych i grup etnicznych w miejscowości i okolicach zamieszkania Studenta (praca pisemna – 70 % z oceny ostatecznej; frekwencja – 30 % z oceny ostatecznej).

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

forma aktywności	średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach)	2
godziny niekontaktowe – praca własna studenta – napisanie pracy zaliczeniowej	8
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

Literatura podstawowa
Z listy wybierane są pozycje bibliograficzne (w porozumieniu z prowadzącym przedmiot na zajęciach organizacyjnych).
Brykowski R., <i>Łemkowska drewniana architektura cerkiewna w Polsce, na Słowacji i Rusi Zakarpackiej</i> , Wrocław 1986.
Czajkowski J., <i>Studia nad Łemkowszczyzną</i> , Sanok 1999.
Doktor J., <i>Początki chasydyzmu polskiego</i> , Wrocław 2004.
Karcmarzewski A., <i>Grupy i regiony etnograficzne Małopolski południowo-wschodniej</i> , „Rzeszowska Teka Konserwatorska”, t. 1, Rzeszów 1999.
Karcmarzewski A., <i>Przyczynek do poznania Bojków</i> , [w:] <i>Bieszczady. Natura – kultura</i> , pod red. H. Kosętki, R. Gadamskiej-Serafin, J. Mazur-Fedak, Sanok 2011.
Karcmarzewski A., <i>Świat Bojków. Etnograficzna podróż po Bojkowszczyźnie</i> , Rzeszów 2014.

Karczmarszewski A., *Świat Łemków. Etnograficzna podróż po łemkowszczyźnie*, Rzeszów 2014.
Lew S., *Ścieżkami Lasowiaków i Rzeszowiaków*, Kolbuszowa 1995.
Łemkowie i łemkoznawstwo polskie, pod red. A. Zięby, t. 5, Kraków 1997.
Olszański H., *Zamieszkańcy. Studium etnograficzne*, Sanok 2007.
Olszański T.A., *Kim byli Dolinianie? „Połoniny”* 1986, s. 35–42.
Olszański T.A., *O Dolinianach raz jeszcze, „Połoniny”* 1987, s. 30–35.
Pieradzka K., *Na szlakach Łemkowszczyzny*, Kraków 1939 [reprint: Krosno 2009].
Potocki A., *Żydzi w Podkarpaciu*, Rzeszów 2004.
Reinfuss R., *Śladami Łemków*, Warszawa 1990.
Ruszel K., *Lasowiacy*, Rzeszów 1994.
Skowroński M., Skowrońska-Wydrzyńska A., *Bojkowie – górale Połonin*, Sanok 2007.

Literatura uzupełniająca

Dla Studentów szczególnie zainteresowanych problematyką zajęć do wykorzystania w przyszłej pracy zawodowej.

„Płaj” 1993, nr 5 (Żydzi w Karpatach).
„Płaj” 1993, nr 6 (Bojkowszczyzna).
Bańkosz R., *Cerkwie Szlaku Ikon*, Krosno 2007.
Bieszczady w Polsce Ludowej 1944–1989, pod. red. J. Izdebskiego, K. Kaczmarek, M. Krzysztofińskiego, Rzeszów 2009.
Brykowski, R., *Drewniana architektura cerkiewna na koronnych ziemiach Rzeczypospolitej*, Warszawa 1995.
Buber M., *Opowieści chasydów*, tłum. P. Hertz, Poznań–Warszawa 2005.
Burszta W. J., *Antropologia kultury*, Poznań 1998.
Ficowski J., *Cyganie w Polsce*, Warszawa 1989.
Gajur J., *Od Magury po Oslawę. Podróż sentymentalna po Łemkowszczyźnie*, Krosno 2007.
Goszyła M., Proksa M., *Kirkuty Podkarpacia*, Przemyśl 2001.
Grzesik W., Traczyn T., *Cerkwie łemkowskie. Od Komańczy do Bartnego*, Warszawa 1993.
Hertz A., *Żydzi w kulturze polskiej*, Warszawa 2003.
Jelonek T., *Chasydzi. Radośni mistycy żydowscy*, Kraków 2007.
Kolberg O., *Dzieła wszystkie*, t. 51: *Sanockie – Krośnieńskie*, cz. 3, Wrocław–Poznań 1973.
Kolbuszewski J., *Kresy*, Wrocław 2006.
Kosiek T., *Polacy i Żydzi Bieszczadów i Pogórza Przemyskiego w narracjach biograficznych osób wysiedlonych w Akcji „Wisła”. Raport z badań*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Etnograficzne” 2016, t. 44, z. 1, s. 39–50.
Kotula F., *Folklor słowny osobliwy Lasowiaków, Rzeszowiaków i Podgórczan*, Lublin 1969.
Kotula F., *Po Rzeszowskim Podgórzu błędząc*, Kraków 1974.
Krochmal J., *Krzyż i menora. Żydzi i chrześcijanie w Przemyślu w latach 1559-1772*, Przemyśl 1996.
Kryciński S., *Cerkwie w Bieszczadach*, Warszawa 1991.
Kultura pogranicza – pogranicze kultur, pod red. A. Bobryka, Siedlce – Pułtusk 2005.
Łemkowie w historii i kulturze Karpat, pod red. J. Czajkowskiego, t. 1–2, Rzeszów 1992–1995.
Micha E., *Łemkowie. Grupa etniczna czy naród?*, Kraków 1995.
Misiło E., *Akcja „Wisła”*, Warszawa 1993.

Moklak J., *Łemkowszczyzna w Drugiej Rzeczypospolitej. Zagadnienia polityczne i wyznaniowe*, Kraków 1997.

Motyka G., *Tak było w Bieszczadach. Walki polsko-ukraińskie 1943–1948*, Warszawa 1999.

Nalepa J., *Łemkowie, Wołosi i Biali Chorwaci. Uwagi dotyczące kwestii genezy osadnictwa ruskiego na polskim Podkarpaciu*, „Acta Archaeologica Carpathica” 1997/ 1998, t. 34, s. 135–177.

Nikitorowicz J., *Pogranicze, tożsamość, edukacja międzykulturowa*, Białystok 1995.

Nowak J., *Zaginiony świat? Nazywają ich Łemkami*, Kraków 2000.

Pieradzka K., *Na szlakach Łemkowszczyzny*, Krosno 2009.

Potocki A., *Legendy łemkowskiego Beskidu*, Rzeszów 2007.

Potocki A., *Śladami chasydzkich cadyków w Podkarpackiem*, Rzeszów 2008.

Potocki A., *Żydzi w Podkarpackiem*, Rzeszów 2004.

Reinfuss R., *Łemkowie jako grupa etnograficzna*, Sanok 1998.

Ruszel K., *Lasowiacy*, Rzeszów 1994.

Skowroński M., Skowrońska-Wydrzyńska A., *Bojkowie – górale Połonin*, Sanok 2007.

Tur J., *Architektura cerkiewna, Łemkowie – kultura, sztuka, język*, Warszawa 1987.

Uliasz S., *Literatura Kresów – kresy literatury*, Rzeszów 1994.

Zamojski R.H., *Tu powstał chasydyzm*, [w:] tegoż, *Polacy i Żydzi – osiem wieków wspólnej historii*, Warszawa 2006.

oprac. Marek Nalepa

Akceptacja kierownika jednostki lub osoby upoważnionej